

Motion till riksdagen 2025/26:245

av Johnny Svedin (SD)

Förenkling av ekonomiska och juridiska processer för efterlevande

Sammanfattning

För att underlätta för efterlevande och minska deras ekonomiska och juridiska bördor föreslår jag i denna motion ett antal åtgärder som syftar till att förenkla och effektivisera processerna kring dödsfall. Genom digitalisering, informationsspridning och standardisering kan vi göra det lättare för efterlevande att hantera en svår tid utan att det innebär ökade kostnader för kommuner eller staten.

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till att vidta åtgärder för att förenkla de ekonomiska och juridiska processerna för efterlevande vid dödsfall och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

När en nära anhörig avlider, står de efterlevande inför en tid av sorg och förlust, men också inför en rad ekonomiska och juridiska utmaningar som kan vara både betungande och komplicerade. Dessa processer är inte bara känslomässigt krävande, utan kan även innebära betydande kostnader och administrativt arbete.

I Sverige finns det ett behov av att förenkla dessa processer för att underlätta för de efterlevande. Genom att göra juridiska och ekonomiska procedurer mer transparenta och lättillgängliga kan vi minska den börda som drabbar många familjer i en redan svår tid. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att dessa åtgärder inte medför ökade kostnader för individer, kommun eller stat.

Digitalisering och förenkling av bouppteckning

Inför ett nationellt digitalt system för bouppteckning som möjliggör en enkel och tydlig process för efterlevande att registrera och hantera dödsboet. Ett digitalt system skulle minska behovet av manuell hantering och juridisk hjälp, vilket i sin tur minskar kostnaderna för de efterlevande. Genom att standardisera processen kan byråkratin förenklas och göra det enklare för alla inblandade.

Skatteverket har i en skrivelse från 2023 föreslagit att bouppteckningar ska kunna lämnas in digitalt, och målet är att en sådan e-tjänst ska vara på plats från 1 juli 2025. Detta är ett steg i rätt riktning, men kräver fortsatt politisk uppföljning och resurssättning för att säkerställa att tjänsten verkligen blir tillgänglig, användarvänlig och heltäckande.

Informationsportal för efterlevande

Skapa en central, digital informationsportal som sammanställer all nödvändig information och vägledning för efterlevande, inklusive juridiska och ekonomiska råd samt nödvändiga kontaktuppgifter till relevanta myndigheter och institutioner. En lättillgänglig informationsportal kan hjälpa efterlevande att snabbt och enkelt få den information de behöver, vilket minskar risken för fel och dyra misstag. Detta är en kostnadseffektiv lösning som kan finansieras inom ramen för befintliga it-system.

I dagsläget måste efterlevande ofta själva navigera mellan Skatteverket, Pensionsmyndigheten, bank, försäkringsbolag och begravningsbyråer. En samlad statlig portal, gärna integrerad med Mina sidor, skulle minska risken för misstag och öka tillgången till rätt information i rätt tid.

Utbildnings- och informationskampanjer

Genomför nationella informationskampanjer för att utbilda allmänheten om kostnadseffektiva begravningsalternativ och de rättigheter och möjligheter som finns för efterlevande. Ökad medvetenhet om olika alternativ och rättigheter kan hjälpa efterlevande att göra mer informerade val och minska onödiga kostnader. Detta kan genomföras med befintliga resurser och i samarbete med civilsamhället.

Standardiserade begravnings tjänster

Inför krav på begravningsbyråer att erbjuda ett standardiserat, kostnadseffektivt begravningspaket som innehåller alla nödvändiga tjänster till ett fast pris. Genom att erbjuda ett standardpaket kan vi öka transparensen och ge efterlevande möjlighet att välja en enkel och kostnadseffektiv lösning utan att behöva oroa sig för dolda avgifter eller oväntade kostnader.

För att minska otydlighet och ekonomisk stress bör det införas krav på alla auktoriserade begravningsbyråer att erbjuda ett transparent ”grundpaket” med fast pris, i likhet med vad som finns i exempelvis Nederländerna. Detta skulle kunna regleras genom konsumentskyddslagstiftning.

Förenklad juridisk rådgivning

Utveckla och främja användningen av enkla, kostnadsfria juridiska rådgivningsverktyg och resurser online för att hjälpa efterlevande att förstå och hantera de juridiska aspekterna av dödsfall. Tillgång till kostnadsfri juridisk rådgivning kan avlasta de ekonomiska bördorna för efterlevande och reducera behovet av att anlita dyra juridiska tjänster. Detta kan integreras i den digitala informationsportalen och genom samarbete med juridiska utbildningsinstitutioner.

Även om privata aktörer erbjuder juridisk hjälp digitalt, behövs statligt stödd kostnadsfri basrådgivning. Denna skulle kunna integreras i informationsportalen eller ske i samarbete med högskolor och juriststudenter som erbjuder handledd rådgivning, i likhet med dagens rättshjälpskliniker.

Johnny Svedin (SD)